

Sınıf Öğretmenliği ve Beden Eğitimi Öğretmenliğinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Psikososyal Uyum Düzeylerinin İncelenmesi*

Cengiz ŞAHİN¹
Mustafa TUNÇEL²

Geliş Tarihi: 08.05.2008

Yayına Kabul Tarihi: 21.05.2008

ÖZET

Bu çalışma, sınıf öğretmenliği ile beden eğitimi öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin psiko-sosyal uyum düzeylerini belirlemek ve öğrencilerin psiko-sosyal uyum düzeylerinin sınıf düzeyine ve cinsiyete göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya Gazi Üniversitesi, Ahi Evran Üniversitesi ve Kastamonu Üniversitesi sınıf öğretmenliği ve beden eğitimi öğretmenliğinde öğrenim gören 561 birinci ve dördüncü sınıf öğrencileri dahil edilmiştir. Araştırmada öğrencilerin psiko-sosyal uyum düzeylerini belirlemek için "Hacettepe Kişilik Envanteri", öğrenciler hakkında bilgi edinmek amacıyla "Genel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Elde edilen veriler t-testi ve çift yönlü varyans analizi ile değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda okul türü, cinsiyet ve sınıf düzeylerine göre öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmuştur. Ancak, okul türü ile cinsiyet ve sınıf etkileşimine göre ise öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri puanları ortalamaları arasında anlamlı fark olmadığı saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Sınıf öğretmenliği, beden eğitimi öğretmenliği, üniversite, psiko-sosyal uyum düzeyi.

A Study on Personal and Social Adjustment Level of the Student Attending to Primary School Teaching Department and Physical Education Teaching Department

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the personal and social adjustment levels and examine whether or not there are differences at the personal and social adjustment levels according to the students' classroom levels and sexes that are attending to Primary School Teaching Department and Physical Education Teaching Department. 561 students, first and fourth classes from Gazi University, Ahi Evran University and Kastamonu University attending to Primary School Teaching Department and Physical Education Teaching Department have participated in this study. "Hacettepe Personal Inventory" has been used to determine the personal and social adjustment level and "General Information Form" has been used to get information about the students. The obtained data have been determined by means of t-test and two-way variance analysis. In the end of this study it has been found out that there are significant differences between the students' personal adjustment levels according to their school types, sexes and classroom levels. But it has been also found out that there aren't any significant differences through personal adjustment average points according to school type and sex and classroom level.

Key words: Primary School Teaching, Physical Education Teaching, university, personal and social adjustment level.

* VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda poster bildiri olarak sunulmuştur, Çanakkale, 3-4-5 Mayıs 2008.

¹ Yrd.Doç.Dr., Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Kırşehir, e-posta:csahin@ahievran.edu.tr

² Öğr.Gör. Ahi Evran Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu, Kırşehir, e-posta:mtuncel@ahievran.edu.tr

GİRİŞ

Üniversite öğrencileri, gelişim psikolojisi literatüründe son ergenlik dönemi ile genç yetişkinlik dönemi arasında olan “ileri dönem ergenler” olarak tanımlanmaktadır (Oerter & Montada, 1995). Bu dönemde genç kendi bedeninde olan değişim ve gelişmeye uyum sağlamaya çalışırken; bir yandan da toplumun ondan beklentilerine cevap verme ve toplumsal rol ve kurallara uyum sağlamak zorunda kalmaktadır. Ne ergen ne de yetişkin olarak kabul edilmeyen genç, bu durumda bazı karmaşalar, çelişkiler ve uyum güçlükleri yaşayabilir. Kendinden hiç memnun olmayan ve her şeyin daha iyisini bekleyen genç bu dönemde zaman zaman bocalamakta, karasız, isyankar, alışılmıştın dışında davranmakta ve deneme yanılma yoluyla birçok engelleri aşmaya çalışmaktadır (Özoğlu, 1985; Yörükoğlu, 1990). Ayrıca üniversite yıllarında bir grubun üyesi olma, bir meslek sahibi olma ve geleceğe yön verme idealleri ile yeni bir okul, yeni bir kente ve yabancı bir çevreye uyum sağlama çabaları pek çok gençte bazı uyum problemlerinin ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Aktaş (1997), Kurç (1989) ve Balabanlı (1990) tarafından yapılan çalışmalarda sınıf düzeyi yükseldikçe öğrencilerin uyum alanları ve uyum yöntemlerinin olumlu yönde etkilendiği bulunmuştur. Kızıltan (1994) tarafından başka bir çalışmada ise üniversiteye devam eden erkek öğrencilerin kişisel ve genel uyum düzeylerinin kızlardan, kızların sosyal uyum düzeylerinin ise erkeklerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Gerçekten ciddi problemler ortaya çıkıncaya kadar, herkes tarafından uyumlu olarak kabul edilen pek çok genç, bu süreç içinde ciddi davranış ve uyum problemleri yaşayabilmektedir (Erkmen, 1989).

Bu nedenle bu çalışma, sınıf öğretmenliği ile beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin psikososyal uyum düzeylerini belirlemek ve öğrencilerin psikososyal uyum düzeylerinin sınıf düzeyine ve cinsiyete göre değişip değişmediğini incelemek amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM

Bu araştırma, beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri ile eğitim fakültesi öğrencilerinin kişisel ve sosyal uyum düzeylerinin belirlenmesine yönelik tarama modelinde betimsel bir araştırmadır.

Örneklem

Araştırma Gazi Üniversitesi, Ahi Evran Üniversitesi ve Kastamonu Üniversitesi eğitim fakülteleri sınıf öğretmenliği ile beden eğitimi ve spor yüksekokullarının (BESYO) beden eğitimi öğretmenliğinde öğrenim gören birinci ve dördüncü sınıf öğrencileri üzerinde yürütülmüştür. Araştırmaya katılmayı kabul eden Gazi Eğitim Fakültesi (55), Kastamonu Eğitim Fakültesi (150), Kırşehir Eğitim Fakültesi (122) sınıf öğretmenliği birinci ve dördüncü sınıf öğrencileri ile Gazi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (101), Kırşehir Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (93), Kastamonu Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (40) beden eğitimi öğretmenliğinde öğrenim gören birinci ve dördüncü sınıf öğrencileri olmak üzere toplam 561 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğrencilerin sınıf düzeyini ve cinsiyetini belirlemeye yönelik sorulardan oluşan ve araştırmacılar tarafından hazırlanan “Öğrenci Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Öğrencilerin kişisel ve sosyal uyum düzeylerini belirlemek için Özgüven (1976, 1982) tarafından geliştirilen “Hacettepe Kişilik Envanteri” (HKE) uygulanmıştır (Özgüven 1992). Envanter dört "kişisel uyum" ve dört "sosyal uyum" alt ölçeği olmak üzere toplam sekiz ölçekten oluşmuştur. Kişisel ve sosyal uyum puanlarının toplamı genel uyum puanını

vermektedir. Envanter her bir alt ölçekten 20'şer soru maddesi ve 8 geçerlilik maddesi olmak üzere toplam 168 soru maddesini içermektedir.

Verilerin Analizi

Öğrencilerin kişisel-sosyal uyum düzeylerinin anabilim dallarına göre anlamlı farklılık göstermediği ilişkisiz örneklem için "t-testi" kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma kapsamına alınan her iki gruba özgü cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre yapılan karşılaştırmada ise "iki-Yönlü Varyans Analizi" tekniği kullanılmıştır.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Araştırmaya katılan öğrencilerin 327'si (%52,8) sınıf öğretmenliğinde öğrenim görmekte ve bunların 186'sı kız, 141'i erkek; 139'u birinci sınıf, 188'i dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir. Ayrıca öğrencilerin 234'ü (%41,8) beden eğitimi öğretmenliğinde öğrenim görmekte ve bunların 102'si kız, 132'i erkek; 89'u birinci sınıf, 145'i dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir.

Tablo 1: Sınıf Öğretmenliği ve Beden Eğitimi Öğretmenliği Öğrencilerinin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin Ortalamalar, Standart Sapmalar ve t-testi Sonuçları

DEĞİŞKENLER	Beden Eğitimi Öğretmenliği			Sınıf Öğretmenliği			t	P
	n	\bar{x}	s	n	\bar{x}	s		
Kendini Gerçekleştirme	234	14.62	3.05	327	13.48	3.36	4.11	.000*
Duygusal Kararlılık	234	10.48	3.34	327	9.86	3.56	2.07	.038**
Nevrotik Eğilimler	234	11.30	3.70	327	10.60	3.76	2.20	.028**
Psikotik Belirtiler	234	10.70	3.54	327	9.83	3.43	2.92	.004*
Aile İlişkileri	234	15.17	3.64	327	15.00	3.43	0.53	.596
Sosyal İlişkiler	234	14.86	3.11	327	13.48	3.63	4.69	.000*
Sosyal Normlar	234	13.41	2.65	327	13.33	2.63	0.39	.696
Anti Sosyal Eğilimler	234	12.86	3.27	327	12.69	3.02	0.64	.517
Kişisel Uyum	234	47.14	11.48	327	43.75	11.94	3.36	.001*
Sosyal Uyum	234	56.20	9.15	327	54.47	8.94	2.23	.026**
Genel Uyum	234	103.43	18.67	327	98.23	19.16	3.20	.001*

*p<.01 **p<.05

Tablo 1'de görüldüğü gibi, sınıf öğretmenliği öğrencileri ile beden eğitimi öğretmenliği öğrencilerinin kendini gerçekleştirme, psikotik belirtiler, sosyal ilişkiler, kişisel uyum ve genel uyum puanları arasındaki farklılığın p<.01 düzeyinde anlamlı olduğu; ayrıca öğrencilerinin, duygusal kararlılık, nevrotik eğilimler ve sosyal uyum düzeyleri puanları arasında ise p<.05 düzeyinde anlamlı olduğu saptanmıştır. Buna karşın, aile ilişkileri, sosyal normlar ve anti sosyal eğilim puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>.05). Beden eğitimi öğretmenliği öğrencilerinin çoğunun sporcu olması, spor kültürü içinden gelmesi ve bunu bir hayat felsefesi olarak algılaması; kurallara uyma, birlikte hareket etme, sorumluluk alma, kendine güven duyma gibi demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıkları geliştirdiği için kişisel ve sosyal yönden bu davranışları kendi benliğine transfer etmiş olmaları, beden eğitimi ve spor bölümündeki öğrencilerin kişisel, sosyal ve genel uyum düzeylerinin eğitim fakültesi öğrencilerine göre daha yüksek olmasının nedeni olduğu sonucuna

götürebilir. Bu sonuçlara göre sporun, bireyin uyum düzeyini olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Bu sonuçları destekler araştırma sonuçları da bulunmaktadır (Kızıltan, 1984; Akandere, 1998; Marsh & Kleitman, 2002; Yaman & Yaan & Türkmen, 2003; Akçalı, 2003; Smith & Darling & Cardwell, 2005; McHale, 2005).

Tablo 2: Sınıf Öğretmenliği ve Beden Eğitimi Öğretmenliği Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin Ortalamalar, Standart Sapma ve Varyans Analizi Sonuçları

Okul Türü	Cinsiyet	Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeyleri Puanları		
		N	Ortalama	Standart Sapma
Sınıf Öğretmenliği	Kız	186	97.23	18.83
	Erkek	141	99.54	19.58
	Toplam	327	98.20	18.79
Beden Eğitimi Öğretmenliği	Kız	102	100.98	18.58
	Erkek	132	105.32	18.59
	Toplam	234	103.12	18.62
Toplam	Kız	288	98.30	18.02
	Erkek	273	101.24	18.41
	Toplam	561	99.80	17.90
Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları				
	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Testi	Anlamlılık
Okul Türü	1	3038.60	8.48	.004*
Cinsiyet	1	1483.76	4.14	.042**
Okul Türü*Cinsiyet	1	38.85	0.38	.534
Hata	557	358.24	-	-

*p<.01 **p<.05

Tablo 2'deki psiko-sosyal uyum puanları cinsiyete göre incelendiğinde sınıf öğretmenliğinde öğrenim gören kız öğrencilerin puan ortalamasının 97,23±18,83, erkek öğrencilerin ise 99,54±19,58 olduğu; beden eğitimi öğretmenliğinde öğrenim gören kız öğrencilerin puan ortalamasının 100,98±18,58, erkek öğrencilerin ise 105,32±18,59 olduğu görülmektedir. Yapılan varyans analizi sonucunda okul türü ile psiko-sosyal uyum puanları arasındaki farklılığın ($F_{(1-557)}=8,48$; $P<0,01$) ve öğrencilerin cinsiyetine göre psiko-sosyal uyum puanları arasındaki farklılığın önemli ($F_{(1-557)}=4,14$; $P<0,05$) olduğu belirlenirken; öğrencilerin okul türü ve cinsiyet etkileşimine göre ise anlamlı olmadığı saptanmıştır ($F_{(1-557)}=0,38$; $P>0,05$). Araştırmada erkek öğrencilerin uyum düzeylerinin kız öğrencilerin uyum düzeylerinden yüksek bulunması, erkeklerle ilgili geleneksel değer yargılarının devam ettiğinin, erkek çocuğuna daha fazla değer verildiğinin ve hoşgörüsü ile bakıldığına bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Ailenin baskıcı koruyucu ve geleneksel tutumlarının kız öğrencilerin erkeklere oranla daha düşük bir uyum göstermelerine neden olduğu düşünülebilir. Kızların aile ve toplumdaki rolleri ve ailelerin beklentileri, onların daha çok gerginlik ve kaygı yaşamalarına neden olmaktadır. Bu durumun kendini gerçekleştirmede ve duygusal kararlılıkta daha dezavantajlı olmalarına ve daha çok davranış bozuklukları göstermelerine neden olduğu ve böylece kişisel uyum düzeylerinin erkeklere göre daha düşük olduğu söylenebilir. Bu konuda yapılan bazı çalışmalarda da benzer sonuçlar bulunmuştur (Kızıltan, 1984; Sivrikaya, 1992; Ceylan, 2000). Ancak farklı çalışma sonuçları da bulunmaktadır (Arı, 1989; Yılmaz, 1990; Yeşilyaprak, 1993; Kuru, 2003).

Tablo 3: Sınıf Öğretmenliği ve Beden Eğitimi Öğretmenliği Öğrencilerinin Sınıf Düzeyine Göre Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeyleri Puanlarına İlişkin Ortalamalar, Standart Sapma ve Varyans Analizi Sonuçları

Okul Türü	Sınıf	Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeyleri Puanları		
		N	Ortalama	Standart Sapma
Sınıf Öğretmenliği	1. Sınıf	139	96.72	19.68
	4. Sınıf	188	99.34	18.74
	Toplam	327	98.20	18.79
Beden Eğitimi Öğretmenliği	1. Sınıf	89	98.85	17.16
	4. Sınıf	145	106.24	19.06
	Toplam	234	103.12	18.62
Toplam	1. Sınıf	228	97.32	18.14
	4. Sınıf	333	104.03	18.44
	Toplam	561	99.80	17.90
Çift Yönlü Varyans Analizi Sonuçları				
	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Testi	Anlamlılık
Okul Türü	1	2656.59	7.49	.006*
Sınıf	1	3267.37	9.21	.003*
Okul Türü*Sınıf	1	741.92	2.09	.149
Hata	557	354.57		

*p<.01

Tablo 3'deki psiko-sosyal uyum puanları sınıf düzeyine göre incelendiğinde sınıf öğretmenliğinde öğrenim gören birinci sınıf öğrencilerinin puan ortalamasının 96,72±19,68, dördüncü sınıf öğrencilerinin ise 99,34±18,74 olduğu; beden eğitimi öğretmenliğinde öğrenim gören birinci sınıf öğrencilerinin puan ortalamasının 98,75±17,16, dördüncü sınıf öğrencilerinin ise 106,24±19,06 olduğu görülmektedir. Yapılan varyans analizi sonucunda okul türü ile psiko-sosyal uyum puanları arasındaki farklılığın ($F_{(1-557)}=7,49$; $P<0,01$) ve öğrencilerin sınıf düzeyine göre psiko-sosyal uyum puanları arasındaki farklılığın önemli ($F_{(1-557)}=9,21$; $P<0,05$) olduğu belirlenirken; öğrencilerin okul türü ve cinsiyet etkileşimine göre ise anlamlı olmadığı saptanmıştır ($F_{(1-557)}=2,09$; $P>0,05$). Üniversite öğrencilerinin daha çok kendi memleketlerinin dışında okuduklarını düşündüğümüzde, kendi sosyo-kültürlerinden farklı bir sosyo-kültürel ortama girmektedirler. Birinci sınıf öğrencilerinin yabancı oldukları yeni bir ortam içerisine girmeleri, kendini ifade edememelerinin, çekingenlik ve yalnızlık gibi duygular içerisinde olmalarının uyum düzeylerini düşürmüş olabileceği söylenebilir. Yine dördüncü sınıf öğrencilerinin, okudukları okulların sonuna gelmeleri, belli bilgi ve olgunluk düzeyine ulaşmaları ile öğretmen adaylığının son döneminde olmalarının uyum puanlarını yükselttiğini söyleyebiliriz. Balabanlı (1990), tarafından yapılan bir çalışmada, sınıf düzeyi yükseldikçe öğrencilerin uyum alanları ve uyum yöntemlerinin olumlu yönde değiştiği saptanmıştır. Ayrıca yapılan bazı araştırmalarda da değişmediği bulunmuştur (Arı, 1989; Kurç, 1989; Yılmaz, 1990; Sivrikaya 1992)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın sonucunda okul türü, cinsiyet ve sınıf düzeylerine göre öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmuştur. Ancak, okul türü ile cinsiyet ve sınıf etkileşimine göre öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri puanları ortalamaları arasında anlamlı fark olmadığı saptanmıştır.

Öğrencilerin içinde buldukları yaşam alanlarında desteklenmeleri amacıyla psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin profesyonelce verildiği bir danışmanlık birimi kurulması öğrencilerin geleceğe güvenle bakmalarında etkili olabilecektir.

Üniversite öğrencileri ve diğer gruplarda yer alan gençlerin yeni ve daha kapsamlı araştırmalarla, uyum düzeyleri ve uyum düzeylerine etki eden faktörlerin tespit edilmesi, gençlerimiz ve sorunları hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlayacaktır.

Uyum problemi yaşayan öğrencilerin, uyum problemlerini azaltmak ve ortadan kaldırmak için, öğrencilerin kendilerini ifade edebilecekleri, streslerini atabilecekleri sosyal, kültürel ve sportif etkinlikleri gerçekleştirebilecekleri tesislerin sayıları artırılmalı, öğrencilerin her zaman kullanmaları için cazip hale getirilmelidir. Ayrıca, üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin uyumlarını sağlamak ve artırmak amacıyla, öğrencilere yönelik bilgilendirme ve oryantasyon çalışmaları sağlanmalıdır.

Bu çalışma sınıf öğretmenliği ve BESYO anabilim dalında öğrenim gören birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerin umutsuzluk düzeylerinin belirlenmesi ve bazı değişkenlerin etkili olup olmadığının incelenmesi ile sınırlıdır. Bu nedenle daha geniş gruplarla çalışılması genelleme yapılmasını kolaylaştıracaktır. Genelleme yapabilmek için geniş çapta yapılacak araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

KAYNAKLAR

- Akandere, M. (1998) "Üniversite Gençliğinde Görülen Kaygının Giderilmesinde Sporun Farklı Yaş Gruplarına Etkisinin İncelenmesi", *G.Ü. BESYO Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, Cilt:3, Sayı:1, s-42-50, Ankara.
- Akcalı, Ö. (2003) "Ceza Evindeki Mahkumların Sosyal Uyum Sürecinde Sporun Yeri", *G.Ü.BESYO Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi*, s-165-176, 10-11 Ekim, Ankara.
- Aktaş, Y. (1997) Üniversite öğrencilerinin uyum düzeylerinin incelenmesi: uzunlamasına bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 107-110.
- Arı, R. (1989). *Üniversite Öğrencilerinin Baskın Ben Durumları ile Bazı Özlük Niteliklerinin, Ben Durumlarına, Uygunluk ve Uyum Düzeylerine Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Balabanlı, F. (1990) *Öğretmen Liselerinde Okuyan Öğrencilerin Kişisel ve Sosyal uyum Düzeylerini Etkileyen Bazı Etmenler*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ceylan, E. (2000) *Mesleki Sorun Düzeyleri Farklı Okul Rehber Öğretmenlerinin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, A.Ü. Yayınları No:1185, s-15,19-21, Eskişehir.
- Ersanlı, K. (1996) *Benliğin Gelişimi ve Görevleri*, 2.Baskı, s-1-2, Eser Ofset, Samsun.
- Kızıltan, G. (1984) *Üniversite Öğrencilerinin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerini Etkileyen Etmenler*,_Yayınlanmamış Doktora Tezi , H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kurç, G. (1989) *Bazı kişisel sosyal ekonomik ve kültürel değişkenlerin lise öğrencilerinin uyum alanları ve uyum yöntemlerine etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi , H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kuru, E. (2003) Farklı Statüdeki Beden Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri, *G.Ü.Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 23, Sayı: I, s-175-191, Ankara.
- Marsh, H.W., Kleitman, S. (2002) Extracurricular School Activities: The good, the bad and the nonlinear, *Harvard Educational Review*, 72(4): 464-514.
- McHale, J.P. (2005) Patterns of Personal and Social Adjustment Among Sport-Involved and Noninvolved Urban Middle-School Children, *Sociology of Sport Journal*, 22 (2): 119-136.
- Oerter, R und Montada, L.(Hrsg.) (1995) *Entwicklungspsychologie*, PVU. Weinheim.
- Özgüven, E. (1992). *Hacettepe Kişilik Envanteri El Kitabı*, Odak Ofset, Ankara.
- Özoğlu, S.Ç. (1985) *Gençliğin Eğitimi ve Sorunları*, Türk Eğitim Derneği Yayınları. Bilim Dizisi:9. Eğitim Toplantısı 20-22 Kasım, Ankara.
- Smith, R., Darling, N., Cardwell, L.L. (2005) Participation in school-Based Extracurricular Activities and Adolescent Adjustment, *Journal of Research*, Vol.37, No.1, pp.51-76.
- Sivrikaya, K. (1992) *Fatih Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğrencilerinin uyum düzeylerinin belirlenmesi ve uyum düzeyleri arasındaki farklılıkların araştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, K.T.Ü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Usta, H.E. (1995). Öğretmen-Öğretmenlik ve Öğretimin Birliği Kanunu, *Çağdaş Eğitim Dergisi*, Yıl.20, S:206, s-17-18.
- Yaman, M., Yaan, T., Türkmen ,M. (2003). Sporun Öğretmen Adayı Üniversite Öğrencilerinin Ataklık ve Pratik Olma Kişilik Özelliklerine Etkisi, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:5, s-116-132.
- Yeşilyaprak, B. (1993). Kişiliğin Gelişiminde Ailesel Faktörlerin Etkisine İlişkin Bir Araştırma, *Aile ve Toplum Dergisi*, Sayı:3, Cilt:1, Yıl:3, s-3-16, Eylül-Aralık.
- Yılmaz, F. (1990). *Lise ve dengi okullara devam eden öğrencilerin uyum düzeylerini etkileyen faktörler*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Yörükoğlu, A. (1990). *Gençlik Çağı*. 7. Basım. Özgür Yayın Dağıtım, Ankara.